

Det private Initiativ, der har haft en saa overordentlig Betydning for Biblioteksvæsenets hidtidige Udvikling, er imidlertid efterhaanden — og i stadig stigende Grad — blevet suppleret med og tildels afløst af en kommunal Indsats i Sagen til Trods for, at dette ikke er forlangt af Loven. Det er efterhaanden blevet saaledes, at selv i de Tilfælde, hvor Biblioteket formelt bæres af en Forening eller har faaet Form af en selvejende Institution, vil det dog som oftest i Realiteten være afhængigt af den kommunale Støtte.

Dette er blevet saa almindeligt, at der er Grund til at mene, at en videre Udvikling af det folkelige Biblioteksvæsen — hvorved tænkes baade paa Oprettelse af Biblioteker i biblioteksløse Kommuner og paa en videre Udvikling af bestaaende Biblioteker — næppe vil kunne ske i behørigt Omfang, uden at man i væsentlig Grad lægger ogsaa det formelle Ansvar herfor over paa Kommunerne.

Der maa ganske vist fremdeles i høj Grad regnes med biblioteksinteresserede Menneskers Initiativ og Medvirken, men deres Indsats maa i stadig højere Grad gaa ud paa at vække vedkommende Kommunes Interesse og opnaa dens økonomiske Støtte, idet man — bortset fra enkeltvis forekommende større Donationer — næppe fremtidig i synderlig Grad vil kunne basere Biblioteksvæsenets videre Udvikling paa private Bidrag. Med den Udvikling, Biblioteksvæsenet har naaet, og hvorefter Bibliotekerne i ganske overvejende Grad opretholdes ved offentlige Midler, kan det ej heller anses for rimeligt, at nogle Biblioteker skal være afhængige af, om der blandt Kommunens Beboere — som Regel en ret begrænset Kreds af disse — kan indsamles de fornødne Pengemidler. Der til kommer, at stadig flere Kommuner føler det som en Pligt overfor Befolkningen ikke alene at yde visse Bidrag, men at sikre Opretholdelsen af tidssvarende Biblioteker, og det vil derfor kun være en naturlig Slutsten paa den stedfundne Udvikling, om man nu gaar over til at paalægge Kommunerne dette som en Pligt i al Almindelighed.

Det høje Formaal*), som paahviler Folkebibliotekerne, kræver i Virkeligheden, at deres videre Udvikling ikke overlades til Tilfældigheder, men at det maa paahvile en offentlig Myndighed, og da naturligt Kommunen, at have Ansvaret for, at Biblioteker — ligesom Folkeskoler — forefindes i passende Antal og tidssvarende Stand.

Det findes derfor betimeligt og rimeligt nu at stille Forslag om, at der i Biblioteksloven indføres Ændringer, der tager Sigte paa at paalægge Kommunerne en saadan Pligt.

Kommunernes Opgave overfor det folkelige Biblioteksvæsen skulde herefter gaa ud paa:

Oprettelse af kommunale Folkebiblioteker i biblioteksløse Kommuner (Sogne) eller i Kommuner, hvor det bestaaende Bibliotek er af saa ringe Standard, at det ikke er i Stand til at løse sin Opgave, samt Ydelse af fornøden økonomisk Støtte til Folkebibliotekerne i det hele taget.

Der forefindes i Øjeblikket Folkebiblioteker i København og samtlige Købstæder samt i 1128 af de ca. 1800 Sogne paa Landet.

Ca. en Trediedel af Landsognene skulde herefter være uden Bibliotek, men da en Del Sognebiblioteker dækker en Kommune paa 2 Sogne, bliver det dog væsentligt mindre end en Trediedel af Kommunerne paa Landet, der maa betegnes som biblioteksløse. Efter en foretagen Optælling skulde 430 Landsogne være uden Bibliotek, altsaa betydeligt under en Fjerdedel af Sognene.

Naar man betænker, hvorledes Folkebibliotekerne, hvor de findes, virker som et udmærket og efterhaanden mere og mere uundværligt Supplement til Folkeskolen og er til Støtte for Ungdommens Uddannelse paa Fortsættelses- og Fagskoler, i Studiekredse m. v. samt i det hele bidrager til Menneskers Dygtiggørelse, Selvudvikling og Underholdning, maa det forekomme mindre rimeligt, at enkelte Egne af Landet skal være unddraget denne betydelige Kulturfaktor.

Man vilde derfor finde det paakrævet, at der i Biblioteksloven optages en Bestemmelse om,

*) I Bibliotekslovens § 1 siges det, at Formaalet er „at virke for almindelig Udbredelse af Kundskaber og Oplysning gennem faglig, skønlitterær og anden almindelig Litteratur“, og dette Formaal udtrykkes i Lærebogen i Biblioteksteknik, S. 22, nærmere at være: „at tjene den almindelige Folkedannelse paa et hvert Udviklingsstrin, at supplere Skolens Undervisning og støtte den Uddannelse, der ydes paa Fortsættelses- og Fagskoler for Ungdommen, at være et Redskab for den enkeltes Dygtiggørelse og Selvudvikling og at gøre det muligt for den almene Læser at holde sig à jour med det aandelige Livs Udvikling hjemme og ude“.